

zákonodárci, kdyby tak byla vyšla I. část jako samostatný zákon?

Část II. podá nám však vzácnou interpretační pomůcku pro ratio legis části I. Jednáť o »úsporných opatřeních v oboru zaměstnanectva«. Zde teprve se ocitáme na obvyklé půdě právní normy, zde čteme jasné a britké právní předpisy. Tak o tom, že v roce 1925 má býti snížen celkový počet státních zaměstnanců aspoň o 10⁰/₁₀ (§ 4 odst. 2) nebo o tom, že zaměstnanec, který má kratší započítatelnou dobu než 10 roků, může býti přeložen do trvalé »výslužby« s odbytným jednou pro vždy, při čemž má možnost ohlásiti do 8 dnů »dobrovolný« odchod z činné služby a dostane pak vyšší odbytné než, když odejde nedobrovolně (§ 13 nadepsaný »Nucený odchod«). Zde tedy leží jádro zákona a celá část I. jest jen slavnostním úvodem pro tato krutá ustanovení.

Takováto neupřímnost zákonodárce působí hluboce nepříznivým dojmem. Musí-li již býti parlamentní politika neupřímnou a občas hráti divadlo, buďsi, ta se přičítá jednotlivým lidem a stranám, ale tyto její vlastnosti nemají nikdy býti patrný ze zákona, neboť ten se přičítá státu. Zákonodárce chtěl vydati zákon o restrikci, proč tedy vydává současně zákon o reformě správního řízení a organisace, když o těchto věcech nemá, co by řekl? Mýlil by se, kdyby se domníval, že tak činí z dobrých důvodů pedagogických

—R—

Univ. prof. Dr. EMIL OTT.

Vzpomínáme-li dnes prof. Otta ve »Všehrdu«, vybavuje se mimovolně otázka: Čím byl Ott nám, mladší české generaci právnické, z níž mnozí zastihli jej již jen na sklonku jeho učitelské činnosti, neb pouze jako examinátora, mnozí pak nesešli se s ním v žádné z těchto jeho funkcí? — Musíme se přiznati, že jen pomalu chápali jsme jeho význam.

Na fakultě předcházela jej úcta jakožto seniora sboru profesorského a učence, jehož vynikající vlastnosti vědecké byly, jak jsme věděli, všeobecně uznávány a jemuž se za to dostalo mnohých poct, věděli jsme, že jest přísným, ale spravedlivým examinátorem.

A teprve ponenáhlou uvědomovali jsme si, že onen vysoký stařec s bílým plnovousem, jenž přes svůj pokročilý věk byl stále tak obdivuhodně čilý, byl nejen vynikajícím vysokoškolským učitelem, nýbrž osobností, jakých bylo v národě málo. Poznávali jsme, jak suverenního ovládnutí látky tak rozsáhlé a obtížné, jakého daru intuice bylo třeba k tomu, že Ott několik týdnů po publikování nových zákonů procesních mohl již o nich na fakultě přednáseti, a že počal vydávati svůj »Soustavný úvod« ještě dříve, než zákony ony počaly působiti. A v přednáškách i ve svém díle nepodával snad jen subjektivní theoretické názory universitního profesora, nýbrž v mnohém směru vytýčil přesně způsob, jak by zákony ty praktikovány býti měly a předpověděl, jak praktikovány budou. Věc to daleko obtížnější u zákonů upravujících právo formální, než jest tomu v právu hmotném, neboť při zákonech procesních lze mnohdy předem těžko si představit, jak bude vypadatí používání jich v praksi.

Že jeho názory došly potvrzení praxí, jest tím skvělejší důkazem vzácných vlastností jeho vědecké činnosti, že jedná se zde o zákony, které denně byly používány sty ba tisíci právníků rozmanitých národností a povolání, že rokem 1898 nastal vzhledem ku předchozímu stavu v procesním právu rakouském úplný přelom, a že nebylo lze hledati souvislosti s právy cizími, která byla zde daleko menší než na př. v procesu trestním.

Činnost Ottova jest činností tvůrčí, jako málokterého jiného vysokoškolského učitele. Jednoho činu Ottova dlužno vzpomínati zvláště nyní: Toho, jak se postavil před vydáním »Novelly o úlevách soudních« proti tomu, aby byla obmezena přípustnost opravných prostředků pro nároky menší hodnoty. Toto zasáhnutí jeho, jinak zajisté konservativce, jeví se nám dnes tím sociálnější a pokrokovější, vidíme-li že mnozí, mající plná ústa pokroku, souhlasí beze slova protestu s tím, jsou-li obmezována práva individuální a svobody občanské, nikoli snad na prospěch nějaké idey neb vyššího principu, nýbrž namnoze na prospěch pouhého pohodlnějšího neb »zjednodušeného« úřadování, neb úspory rozpočtové, povahy zpravidla dosti problematické.

Dostalo se mu mnoha hodností a poct, jako málokterému jinému českému učenici. A zde objevuje se nám váha jeho osobnosti: Velmi mnohé z jeho funkcí a vyznamenání zanikly s pádem monarchie, a byly mezi nimi hodnosti, z nichž mnohé samy o sobě dodávaly nositeli jich vynikajícího postavení v životě veřejném, a přece ztráta jich významu Ottova nedotkla se ani dost málo. Přes své vysoké stáří nepřestával sledovati nejnovější vývoj československého práva procesního, účastnil se mnohých anket, mimo jiné působil i při stylisaci naší ústavy, a vždy překvapoval neúnávnou svěžestí ducha a nevyrovnatelným ovládnutím látky až do doby nejposlednější. Ukázalo se zde, že vnější pocty nemohou osobnosti skutečně vynikající k jejímu pravému významu ničeho dodati. Ott zůstal i bez nich tím, čím byl: jedním ze zakladatelů moderní české vědy právní a vychovatelem řady právnických generací. je.

Prof. Karel Kadlec šedesátníkem. 11. ledna t. r. bude slaviti prof. Kadlec jubileum svých šedesátin. Obvyčejně při oslavě jubilea v životě vědecké díváme se do jeho minulé činnosti, abychom se podívovali oné síle a mohutnosti ducha, která se projevila v jeho výtvorech literárních. Klademe si pak obvyčejně dílo významného vědce za příklad a toužíme dosáhnouti oné výše ve svém oboru činnosti, kam až dospěl náš zářný vzor. Pokusíme-li se i při oslavě jubilea Kadlecova obrátiti své zraky do minulosti, nezapomeneme toho, že prof. Kadlec v době svých šedesátin jest v plném rozvoji svých vzácných vědeckých schopností a že pohlížejíce v jeho minulost, máme před sebou nepatrný odlesk toho, co Kadlecova vědecká mohutnost nám ještě přinese.

Rozvoj vědeckých schopností prof. Kadlece jest tak ucelený, tak jednotný, jak jen může býti u muže bohaté a všestranné erudice, jako jest prof. Kadlec. Kadlec již od svých gymnasiálních let počal se připravovati na svou budoucí dráhu. Již na gymnasiu v Českých Budějovicích naučil se všem slovanským jazykům a počal býti literárně činným za svých studií na universitě pod pseudonymem Bohdan Přehořovský (podle svého rodiště Přehořova u Soběslavi). Jsou to hlavně překlady povídek ze slovanských autorů, které uveřejňuje Kadlec v Hlase národa, v Národních listech a v Lumíru. Již tu v jeho článcích, všimajících si literárního života Slovanů vyskytají se některé, jež dotýkají se také vědeckého světa slovanského, oněch význačných vědeckých institutů (články Srbské učené družstvo v Bělehradě, Císařská akademie věd v Petrohradě r. 1885), kterých se stal později mladý autor členem.

Od r. 1890, kdy se stal Kadlec koncipistou a později tajemníkem Národního divadla v Praze, zajímá se autor otázkami autorského práva. Napsal tu řadu článků a rozprav z tohoto oboru. (Pojem a obsah práva autorského, Právník 1891; Provozovací právo k dílům dramatickým a hudebním, Rozpravy České akademie, 1892; Právo ku překladu, Athenaeum, 1892; Počátky práva autorského, Č. Č. M. 1893 a j.) I v těchto článcích, ve kterých projevil se neobyčejně bystrý úsudek právníka